

191
 din Universitatea
 România
 Cluj.

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI”

SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACȚIUNE A „CULTUREI POPORULUI”

Prim redactor: V. Cătru

Administrația: Piața Cuza Vodă 16

Redacția: Str. Dărocășilor 11

Secretar: V. Nicorici

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori .. .. 30 Lei | pentru autorități .. .. 60 Lei | pentru întreprinderi financiare .. .. 100 Lei

Magnații Unguri și Improprietățile sătenilor

După cum a-ți fost deprinși să nu te simți ca să-ți fi robii, să-ți batjocoră și să-ți storsă de vlagă în muncă nerăsplătită, în vremurile de străină stăpânire, tot așa și acum ar fi fost pe placul prea strălucitorilor și prea făloșilor conți și baroni unguri să rămâneți. De aceea, acum, când înțeleapta și iubitoarea de popor conducere românească a hotărât ca să ia pământ de la acei cari aveau prea mult și să-l dea la acei cari nu aveau de loc, din căspători au încercat, și mai încercă încă, să împiedice împlinirea acestei mari și sfinte dreptăți.

Ei, cei mai mari stăpânitori de pământ din toate țările, cari își măsurau moșiile cu zecile de mil de jugare, cari au trăit o mie de ani din tată'n mămăică fără a munci, ci numai storcând puterea și vlagă seamului nostru românesc și nut în lanțuri, au cucerit ca să se împotrivescă dreptății.

Ei n'au voit, și încă nu voiesc, să înțeleagă că stăpânirea românească nu ar fi putut să se întemeieze, și pe mai departe, pe aceiași nedreptate a trecutului, ci au crezut că vor putea să-și păstreze bogățiile nemuncite și acum, pentru ca, astfel, cu ajutorul și puterea lor, să se poată împotrivi și mai mult stăpânirii românești pe care nu vor să o recunoască. De aceea s'au năpusit la sate asupra voastră cu felurite îndemnuri și amenințări, precum și aceea ca să nu credeți în temeinicia improprietății pe care ei nu o recunosc și că, deci, să nu primiți a lua pământul ce vi se dă, căci îl veți plăti scump atunci când se va mai întoarce vremea lor!... Și câte de toate nu v'au șoptit la ureche nemăsuratul lor oamnei de încredere, cari adeseaori sunt ademeniți a fi chiar dintre consătenii voștri.

Dar, nu numai către voi s'au îndreptat cu asemenea viclene uneltiri, ci, după cum le este obiceiul în toate, au răspândit cele mai mincinoase

știri și în celelalte țări, pentru că au crezut ei, că astfel vor putea să ne împiedice de a face ceea ce vom noi în țara noastră.

Din toate aceste uneltiri însă voi aveți a înțelege odată mai mult în ce fel înțeleg magnații unguri să stăpânească poporul. Căci e chiar pentru sătenii unguri și săcui, aduși tot de ei spre a vă înlocui pe voi, nu voiesc ca să se dea pământ. Veți putea înțelege prin urmare deosebirea de stăpânire românească, care pentru întemeierea ei a început prin a șterge pentru totdeauna urmele celei mai mari nedreptăți față de un popor de țărani agricultori, dându-le mijlocul de a trăi omeneste pe pământul muncit și apărat cu atâtea sânge și atâtea lacrimi.

Acum, când la facerea ogoarelor de toamnă atâtea dintre voi au avut nemăsurata fericire de a ști că înfige plugul în pământul său și al copiilor copiilor săi, acum veți putea înțelege ce înseamnă adevărata liberare. Ea nu înseamnă numai o libertate a

gradului și legerii românești, ci, mai mult, înseamnă însăși liberarea de sărăcie și iobăgie, înseamnă răfuiala cea din urmă cu acei cari, odată cu libertatea, au voit să fure și dreptul la o viață omenescă.

Nu dați deci ascultare glasurilor netrebnice, care încearcă să vă facă a nu prețui cum se cuvântă dumnezeiește binefaceri ale sfintei eliberări și uniri cu țara mamă.

Nu dați ascultare amănunțurilor ce vi se fac, ci, mândri că ați ajuns a trăi aceste înălțătoare zile de dreptate, binecuvântați numai și conducerea românească, care a știut folosi jertfele atâtor sute de mil de ostași prăbușiți în pământul pe care voi astăzi îl brăzdați în libertate, pentru voi și fil voștri, iar nu pentru un neam străin și împilător.

Nu conți și baronii, cari nu v'au știut decât de slugi, v'ar fi putut face această dreptate, ci numai frații voștri de un sânge care v'au eliberat.

Aceasta înseamnă stăpânirea românească!

Faliment

O bancă mare din București, cu sute de milioane capital a tras obloanele, încetând plățile.

Justiția cercetează registrele și bucoavnele băncii, să vadă dacă în socotelile ei sânt încercături, nebagare de seamă, hoție, ori scăderea banului nostru național, ce prevestește ruina generală?

Oamenii ce au depus economiile lor, înfricoșați că vor pierde averea, așteaptă nedumeriți, fără să înțeleagă cum li s'au risipit avutul și nu le vine să creadă și nu știu pe ce drum să apuce.

Increderea se clatină în cuvântul aproapei și în ochii tutulora lucește tălcul aceleiași întrebări.

— Se vor mai impușca și alții? Vor mai trage obloanele și alte bănci. Dar visteria Statului?

Și întrebarea se adâncește tot mai mult în suflete și sufletele tutulora se înfrățesc par'că în grija vremilor ce viu.

Nu trebuie să ne fie teamă. Greutățile sunt trecătoare și fără urmă.

Prea au fost mari zguduiri războiului, prea adânci prefacerile ca așezarea să vină de timpuriu.

Straturile sociale s'au răsturnat sub plugul democrației, din brazdă a răsărit și rod bogat de nădejdi viitoare, dar au încolțit și buruienile ce vor fi prăvălite de hărnicia gospodărească a românilor.

Din frământările acestea virtutea și capacitatea vor eși învingătoare și marea turburată de furtună, ce a purtat în spuma valurilor netrebnicia adâncurilor lăsându-i impresia că plutește, se va liniști și incapacitatea și necinstea își va dormi iarăși somnul în fundul apelor adânci și liniștite.

Să nădăjduim.

Frunțile viclei noastre politice văd limpede primejdia și sunt prea buni români să mai aștepte desăvârșirea experiențelor dureroase.

A venit vremea ca aceia ce au purtat țara spre biruință să se dăruie și să-și ia răspunderea conducerii marelui bănci naționale românești, unde cu toții am contribuit cu sufletele noastre cu mintea și cu inimile noastre, cu puna noastră, să se întrebă ce ni s'a făcut capitalul nostru, al tutulor?

Capitalul nostru moral îl vedem, a crescut, capitalul nostru material de sigur că este în creștere și el.

Economia s'a înscris în noua contabilitate, controlul desăvârșit al banului public, corectitudinea și priceperea.

Capitalul de profit și pierderi încheiat cu pagubă, cu contul rușinos, al hoției, al incapacității, al afacerilor, al traficului de influențe și al jafului banului public, trebuie pecetluit pentru totdeauna, și va fi pecetluit.

Și valoarea leului nostru va crește, fiindcă reprezintă forța a șaptesprezece milioane de români, fiindcă reprezintă puterea de muncă a acestor șaptesprezece milioane, fiindcă reprezintă solul și subsolul celui mai bogat pământ din lume.

Oricât s'ar strădui aceia ce ne jinduesc bogăția și au lupta ca scăzându-ne valoarea banului nostru să pună stăpânire și pe munca noastră și pe pământul nostru și pe noi, nu vor ajunge să-și împlinească visul.

Țara noastră nu trebuie să ajungă și nu va ajunge la faliment. Spaima ce a intrat în sufletele noastre din pricina încercăturii unei bănci și a sinuciderei unui conducător al ei, să nu ia proporțiile unei panici.

Cercetând bine dacă scăderea leului nostru este corespunzătoare scăderii adevărate a bogăției ce reprezintă, vom vedea că nu, ci scăderea lui este VOFTĂ. Averea noastră a crescut, pământul nostru e cultivat, cetățenii noștri cumini și muncitori.

Streinii însă, ce ne-au înbiat cu mărfurile lor de gâtaș, folosindu-se de ușuriciă noastră, streinii ce ne-au înbiat cu lucruri fără folos, date pe credit și ieftin numai să ne prindă de mușterii, ne cer astăzi la plată, sumele de bani ce le datorăm. Pe vremea cumpărături să zicem că leul nostru era egal cu banii lor. Până acum la vremea plății, ei au scumpit banul lor și astăzi când trebuie să le plătim în banii lor cum ne-am fost legați, banul lor trebuie să-l plătim înzecit.

Și lucrurile de podoabe și fără folos cumpărate pe vremuri dela ei, le plătim cât nu gândeam de scump.

Ieftenindu-ne banul cu banul lor, încearcă să ne cumpere astăzi bogățiile noastre adevărate, pământurile, casele, pădurile, viile și munții noștri. Prețul cel mare pe care ni-l dă în banii noștri, ne ispățește și instreptăm orașele și le vindem pădurile și le vindem fabricile și țarina noastră pe care ni le la cu voia noastră, pe câte un petic de mătase ori pe câte o sticlă cu parfum.

Să luăm aminte bine.

Robia ne amenință și numai noi vom fi vinovați.

Să nu mai cumpărăm nici un lucru fără de folos. Să nu ne mai gătim cu podoabe. Ne stă mai bine în străiele noastre curate după durerile îndurate în război, după pierderea celor mai dragi ei noștri nici nu e frumos să ne împodobim cu mătăsăria nesărită.

Să nu mai vindem nimic streinilor în țara noastră ori să de mare ar fi prețurile ce ni le dau.

Cuvântul nostru

Mulțimea banilor cu care ne ispitește, e mult mai puțin decât averea ce o înstreinăm.

Să nu ne pierdem cumpătul. Să nu năvălim în băncile unde avem strânse economiile noastre și să le cerem înapoi.

Banul păstrat în casă de fiecare dintre noi aduce sărăcia cu el.

Nu trebuie să ne îngrijorăm nesiguranta de a-l depune la bănci.

Băncile cu capitalul lor au cumpărat din mâinile streinilor case, moșii, păduri, scări mari, cari sporesc averea națională și garantează banii depuși la ele de noi.

Dacă ne repezim cu toții și le cerem banii în numerar, băncile nu vor avea atâta bănet să ni-l dea odată pe tot, fiindcă banii i-a dat negustorilor, a împrumutat lumea nevoiașă cu garanții destule și nu ne-ar putea întoarce banii într'odată și la toți.

Streinii au răspândit zvonul că e mai bine să ne ridicăm banii dela bănci. Ei urmăresc cu bucurie frica noastră fiindcă banca ce nu ne-ar putea restitui banii, când îi cerem ori câtă bogăție ar avea, poate fi declarată în faliment și streinii ar alerga să-i cumpere pe lucru de nimic averea, bogăția de este a noastră, a neamului nostru întreg.

Spre a strica planurile streinilor, după ce veți cugeta alături și veți vedea că cele ce scriu, sânt cu dreptate și cu gând curat scrise, duceți toți banii ce-i aveți adunați în casele voastre și depuneți-i la casele de depuneri și economii ale statului sau la băncile cunoscute de voi.

Nu mai așa întărind cu banii noștri băncile vom scripa țara în ruina ce ne-o pregătesc cei cari ne pândesc bogăția pămintului nostru.

Streinii au răspândit cu mare meșteșug zvonul că e mai bine să țineți banul vostru ascuns în casă, fiindcă îl scăpați de bir.

Nu vă luați după aceste zvonuri fiindcă veți da de ne-cazuri.

Trebuie să ajutăm cu toții la marile cheltuieli ale țării, spre a ne plăti datoriile la streini. Dacă nu le plătim datoriile ei vor pune stăpânire pe averea țării și banii ce ni-i am dat de voie statului nostru, îi vom da de nevoie la streini.

Birurile să le plătim cu bucurie, astăzi banul nostru nu ne mai risipește și vom săi pe cei ce-l mănuesc să și dea cinstit socoteala de el.

Ascunzându-ne banii în casă de frica birului, ce vom face când statul va schimba banii ce umblă astăzi cu alții și pe cei pe care noi nu i-am ardat la bir și i-am finat ascunși ni-i va lua în socoteală și îi va lăsa fără valoare?

Așa este că vom pierde avutul și munca noastră fiindcă am pregetat să scoatem gologanul nostru la lumina zilei și să ne ajutăm țara cu puținul ce ni-l cere?

Scoateți banii tănați și puneți-i la economii. Nu vă ridicați banii dela băncile la care îi aveți. Nu cheltuiți banul vostru pe nimicuri de gătefi și podobe. Nu vă vindeți casele și locurile voastre streinilor oricât de mult v'ar plăti. Nu vă lăsați înșelați că valoarea leului nostru este scăzută de streini, fiindcă nici un ban în lume pentru acești streini, nu este mai de preț și mai de valoare și mai sigur decât banul românesc.

Nu mai așa, falimentul cu care ne amenință streinii ce ar dori să ne stăpânească se va întoarce asupra lor, și în loc ca băncile noastre să tragă obloanele, vor trage ale lor.

1921, Cluj.

V. CHIRU

Creșterea în familie

Citind revistele și foile noastre scrise pentru publicul cel mare, constatăm faptul curios, că de câte ori e vorba de „creștere”, mai totdeauna se înțelege creșterea animalelor domestice. Rar de tot se crede adevărat, că creșterea copilului are cel puțin același însemnătate ca și a animalului domestic.

Lucrul acesta nu e numai curios, ci chiar trist pentru timpul nostru. Căci de felul, cum ne vom crește noi copiii noștri atarnă și existența poporului nostru. Când vom veni cei ce suntem înălțându-

cu creșterea sau educațiunea copiilor noștri — fie că suntem părinți, fie învățători de orice grad — să le îndreptăm voința spre tot ce e bun și frumos, având drept temelie tare legea lui Christos, viitorul neamului nostru e asigurat.

Lucrul acesta ni-l dovedește și istoria popoarelor din cele mai vechi timpuri până în ziua de azi. Căcimintile înmăinate ale tuturor popoarelor au înțeles dela început însemnătatea cea mare a educațiunii și încă din timpurile vechi vedem în Egipteni, Greci și Romani, cum statul timpului se înt-

recesază de bunul mers al educațiunii atât în familie, cât și în școală. În timpul mai nou, statul nu se mai mulțumește numai cu supravegherea educațiunii din școli, ci înfățișează însuși școlile și cele ce nu sunt de stat, le prefacă în școli de stat. Căci cece conduc popoarele, își dau prea bine seama, că școala nu are să dea numai cetățeni buni, ci și părinți, cari să crească cetățeni buni.

De aceea credem de cuviință să dăm în această foaie a „Culturii Poporului” și îndrumări privitoare la educațiune, și anume la educațiunea în familie. Căci în familie se pune temelia adevăratei creșteri și răul, pe care l-a pricinuit o rea creștere în familie, numai cu greu se poate îndrepta prin școală.

Trebuința de-a ne îngriji de creșterea copilului isvorește mai ales din slăbiciunea, pe care o are omul după naștere. Într'adevăr, nu e ființă pe pământ, care pentru dezvoltarea sa corporală să aibă nevoie atât de multă de ajutor străin ca omul. Dar nici dezvoltarea puterilor lui sufletești nu e cu puțință fără ajutor străin, căci fără de acesta va rămânea o ființă, care nu s'ar deosebi mult de un animal.

Datoria de-a crește copiii cade înainte de toate în sarcina părinților, cari le dau viață și cari sunt și trebuie să fie în apropierea lor. Iar fiind vorba de părinți creștini, aceștia nu se vor mulțumi să-i crească numai ca să fie în stare să lupte cu greutățile traiului, să fie numai sănătoși truște, căci aceasta o face și animalul cu puții lui. Nu, căci ei vor trebui să se îngrijească, ca și sufletul să le fie educat după cum ne învață Sfânta Evanghelie.

Multe din relele, cari bântue omenirea de astăzi, își au izvorul în creșterea cea rea, pe care am dat-o copiilor noștri. Un copil, care crește fără înfrânare și fără frica lui Dumnezeu, — care nu e deprins de mic să asculte pe părinți, ci e lăsat să facă ce îi taie capul, — un copil, ale cărui poște nu sunt înfrânate, va deveni cu atât mai rău, cu cât va înainta în etate. Întărindu-i-se corpul, se va întări și răutatea în inima lui și în curând nu va mai avea teamă nici le părinți, nici de Dumnezeu. Și cum nu a fost deprins dela început să se împotrivească păcatului, care a ajuns pentru el o obișnuință, nu e mirare, că oameni de felul acesta sunt în stare să săvârșească uneori cele mai mari fărâdelegi, aruncând jalea în sânul familiilor lor.

Cercetând mai cu deamănuntul viața acelora, cari cu toate că erau din familii așa numite bune totuși au ajuns să săvârșească fapte înșinoase

(inșefăcării, falsificări, furturi, trădare de neam, chiar omoruri) sau fie și numai fapte, prin cari și-au prăpădit averea și sănătatea proprie, vom afla în cele mai multe cazuri, că acești nenorociți au fost înșafii încă din cea mai fragedă vârstă să pășească pe calea păcatului. Părinții lor nu s'au gândit să-i aducă, prin înfrânarea poftelor celor rele și deprinderea ascultării, pe calea binelui vremelnic și al celui viitor.

Suntem deci în cele mai multe cazuri îndreptății a învinovăți pe părinți de toate relele, pe cari le săvârșesc copiii lor lăsați fără creșterea cuvenită. De câte ori nu vedem părinți cari cred că și-au împlinit datoria, dacă se luptă numai pentru strângerea de averi, pe cari apoi să le risipească copiii lor, de a căror creștere morală nu s'au îngrijit? Câte mame nu sunt, cari în loc să fie pătrunse de chemarea lor de a-și crește copiii, îi socotesc ca o pavară și-și petrec tim-

pul cu nimicuri, sau apoi tălă petrece în cărciumă sau cu cărțile de joc? Nenorociți aceștia, pe cari îi vor blestemi nu numai copiii lor, dar și societatea, căreia i-au pricinuit neajunsuri, uită că creșterea bună e izvorul tuturor virtuților, dar numai dacă și educatorii sunt virtuoși.

Din cele spuse până aci se vede deci însemnătatea cea mare a educațiunii și trebuința de-a cunoaște cât mai amănunțit regulile, după cari are să se îndeplinească educațiunea. Căci educațiunea, adică formarea de oameni virtuoși, e măiestria măiestrilor, ale cărei rânduești trebuie să le cunoască tot omul, dela sat, ca și dela oraș, săracul ca și bogatul, cărturarul ca și necărturarul.

Fîind știința înălțămintii atât de intimă, de bogată, va trebui să ne ocupăm mai des și mai cu deamănuntul de ea. Aceasta o vom face de-acum înainte.

VICTOR LAZAR

Prefaceri

După zguduiri puternice, istoria, din cele mai vechi timpuri, ne-a păstrat pe lângă epopeea vitejească și virtuțile civice ale popoarelor și urmările feroce ale luptelor dintre ele.

Fiecare timp, din acest punct de vedere, poartă pecetia lui caracteristică. În urma unor asemenea zguduiri, pe lângă schimbări în ordinea politică și economică sau produs transformări în moravurile și starea sufletească nu numai a popoarelor, cari direct au luat parte în învălmășeala luptelor, dar influențe binefăcătoare s'au trântit printre neamuri, cari din depărtare, așteptau mântuirea.

Cum istoria se repetă, așa și azi, din locul pârjolitor care se aruncă mai nesățios peste truda și viața omenescă, popoare noi răsar și neamurile pământului sunt chemate la o viață legată de alte principii conducătoare.

Prefaceri așteptate de secole, se împlinesc prin triumful multimei desconsiderate și înmate atâta timp departe de focal în care se plămăia prin falsificarea adevărului, dreptul elastic al clasei conducătoare.

În toate țările s'a schimbat organizațiile oligarhice și se descătușează, în adevăr, sublimile principii de egalitate și dreptate. Egaltatea și dreptatea pentru care cei mai nobili fii ai popoarelor au murit cu sârșul pe buze, nu trebuia nici un moment să întârzie!

De ele se leagă speranța noastră de mai bine, de cimen-

tarea lor la baza tuturor instituțiilor noastre atarnă buna stare a individului și consolidarea statelor. Legi economice și financiare fiindcă seamă de starea fiecărui, să asigure resurse noi visteriei publice, legi de organizare administrativă; să selecționeze pe cei ce dețin o parte din suveranitatea națională și dela care se așteaptă înlăturarea favoritismului și-a bunului plac, legi de justiție după care dreptatea să se dea pentru dreptate; și peste acest noian de legi — care nu ne îndolmăcă vor fi bune — să plutească o atmosferă prielnică dezvoltării virtuților nobile.

Christe, dezinteresare, iubire de muncă și dreptul individului. Căci moravurile cari — mai ales pe noi români tradiționaliști și orientali ne-a făcut să fim în loc mersul evolutiv al vremii, trebuie schimbate fundamental.

Cei cari — chemați sau nechemati — dețin o parte din puterea publică, să se arate la înălțimea vremurilor mari de astăzi, să se desbrace de tot ceea ce în ochii lor înșiși este o pată, un favor, o călcare de lege, o nedreptate!

Să dispară târgul de conștiință!

Dictumul străbunilor noștri: Suum cuique tribuere, să fie pentru toți litera evangheliei moderne.

Atunci și numai atunci jertfele făcute nu vor fi fost zadarnice și România Mare va fi în adevăr România nouă.

A. S. S.

Pagina literară

Povestea cu femeia cea proastă

(Urmare)

— Nevastă vezi, fă azi niște varză cu carne.
— Am să fac bărbat!
Și omul plecă în treabă-l, iar în urma lui proasta, de pricepută ce era, s'apucă și puse un țigă de tăie un bou dela jug. Și hăcnește bucățele și apoi puse pe fiecare varză din grădina, câte o bucătică și așa până loșuse pe toate.
Intră în casă ostentită de trebură ce făcuse.
În urma ei, iaca veni ră niște câni și-i mâncară carnea. Proasta cum văzu, goana după câni și goană și goană, până ce prinse pe unul. Îl legă de gât cu un șarpei și unde să-l lege, unde să-l lege? ca să-l poată bate!
— Aha! iaca unde: tocmai în pivniță de cepul polobocului eu vin. Și-l legă acolo.
Când îi arse un băț însă cănele smuci și scotând cepul, eși afară, că doar nu era prost să stea să-l bată toantă! Femeia, se luă după dânsul și-l gonă până căzu moartă de ostentită și nici cănele nu l-a putut prinde. Se întoarse acu acasă. Când intră în pivniță, toată pivnița era numai o baltă de vin. Ce să facă acu, să nu cunoască bărbatu-soi? S'apucă și cară toată făina din casă și o turnă în baltă cea cu vin, de se făcuse o terciuală, de-și venia să mori de săs nu alta. Iaca vine și omul din treaba lui.
— Ei femeie, mi-ai făcut carne cu varză?
— Da de unde, unde am putut face ova de răul cănelui cumătrului?
— Cum așa, o întrebă omul medumerit.
— Poi să vezi, bărbate cum. Cu m'am apușat să fac cum mi-ai zis. Am tăiat pe Joian.
— Boul dela jug! șari omul în sus și cât pe ce s'o cărpească, dar se stăpâni.
— Da' pe Joian dela jug, că

era mai gras și etiam că-ți place carnea grasă, am pus câte-o bucătică pe fiecare varză, când iaca a venit cănele cumătrului și cu altii și a mâncat bucățelele.
— Bată-te mama lui Dumnezeu, poi așa se face carnea cu varză toantă? răse omul, zicându-și unde-i câștig și pagubă și pentru un bou tăiat nu-și mai prinse pac în cap.
— Du-te și adă o oală de vin mîncar...
— D'apoi a curs tot vinul că a scos cepu' cănele cumătrului când l-am legat să-l bat!
Omul cât pe ce s'o umflie!
— Fugi și-mi fă o mămăligă să mănânc mîncar că n'am pus nimic în gură azi!
— Poi cu ce să fac, dacă am turnat făina în baltă cea cu vin din pivniță ca să nu se cunoască și să mă bați...
Când mai aude bietul om și asta nu se poate stăpâni și-i arde o palmă!
Ihăi Doamnel Unde nu a început proasta a răci și a tipa! Tân și vaju, și iar vaju!
— Lasă, lasă, că-ți ai face-o eu. Pentru că-ți am găsit un car de galbeni — pricepuse și ea ce e mozerea turcească — acuma mă bați! Lasă că te spun eu părcălabului!
Și nici una, nici două, plecă val-vârtej, cu jalba în protap la părcălab.
— Iaca așa și așa Doamnel Părcălabule, pentru că am găsit bărbatul meu un car de galbeni el drept mulțumită acuma mă bați!
Părcălabu îi dădu crezare, că vezi se mira și el, de unde omul acela, când puțin mai înainte era un calic, acum sta să-l ajungă din avere. Și trimete și-l cheamă.
— Auzi omule ce spune femeia dumitale. Ci-că ai găsit un car de galbeni, o comoară...

— Da de unde, da' nu se află domnule Părcălab, Doamnel fereste n'am găsit un galben, dară multe un car...
— Cum n'ai găsit când femeia ta spune — se răsteste infuriat la ei părcălabul.
Da' omu nu se da bătut!
— Nu-și adevărat domnule Părcălab; femeia mea nu știe ce vorbește; ce vă potriviți la gura ei! Iată ca dovadă: întrebați-o pe dânsa să vă spună când și unde l-am găsit, dacă zice că l-am găsit.
— Auzi femeie — unde i-a găsit!
— Unde? Părcălab el i-a găsit! Ea! La creitorul din pădure, când am dat pânza pe dare mi-au țesut-o broștele, să-mi facă mie o cămeșă și lui două.
Părcălabul se nîță lung la femeie auzind-o băgăind. Iar omul șiret, dădea din cap la cei de față cu chip de: vedeti — n'am eu dreptate!
— Dar când i-ai găsit femeie, o mai întrebă Părcălabul.
— Atunci când a plouat cu cărnăți și cu covrigi și când ai înnebunit mătăle, domnule Părcălab.

— Ei afară, dați-o afară, sine Părcălabul infuriat, cu toți grinzii am să stau cu de vorbă!
— Ei cu asta s'a mântuit judecata!
Omul nostru își luă proasta acasă, se duse cu ea și se l-o mai fi flouat, n'am știută dar vorba căntocului!
Hăi săracul omul proastă!
Hău odor la casă fost!
Pentru bietul om știa că e dorul lui, cu toate năzbătiele ce i-a flouat, i-a găsit un car de galbeni și dacă omul acela va fi mai trăind și azi, trebuie să se bucure de bucuria banilor și să-și scuipe sufletul de scârba toantă lui. Și nu știa dacă ea asta se cheamă că trăiește fructif. Că femeia lui, trebuie să-l mai fi făcut și alte borobote care de care mai stramice, să mă îmboesc, căci e o vorbă: Jădănu până n'a înșela, țigănu până n'a fura și prostul până n'a face o prostie, nu se ția de sătă!
— SPARSIT —
PETRU GH. SAVIN

Și apoi îl era și tare îndemână, pe lângă alteie, văduvei cu capra asta: ea îi era sațul și ei și copiilor mai ales seara și dimineața laptele ce-l luau de la capră, îi era obișnuită mâncare.
Cu ce drag nu se duceau cei mai mărișori cu capra la păscut, și cum o mai împodobeau cu cordeluțe și o desmerdau copilașii.
Iarba cea mai fragedă, ape cea mai curată, ei o căutau pentru căprița lor. D'apoi iedșorul! Cite dragăleșeni câte, jucării și alergături nu faceu cu el, copilașii! Și-el împodobit și desmerdat, era răsfățat de copilași: de dragul de a se juca cu el, de câte ori n'au plâns copilașii, sfădindu-se de la el, ca la urină iedui să-l împace pe toți cu nebulișă lui.
Copiii, capra și iedșorul trăiau fără nici o grija, fetele fiecare cât se poate, iar biata văduvă era mulțumită și mulțumia, la rându-i, bunului Dumnezeu.

Fapta rea să răsplătește

Povestirea care v'o spun mai la vale, nu e o poveste din cele auzite, ci e o poveste asemenea celor cari le vedem cu toții cât trăim. E povestea unei fapte care place mult diavolului, poveste în care veți vedea cum unii oameni își vând sufletele lui și cum pedepsa lui Dumnezeu nu întârzie.
A fost odată într'un sat o biată femeie văduvă. Sarmana, rămase singură cu o droaie de copilași, se necăjia cum putia, traia din greu, muncia tot așa dar mulțumia lui Dum-

nezeu că era sănătoasă și că și copilașii ei puteau munci.
Nu-și stricase chistea, și nu-și murdărise numele cu blestemății și cu câte alte lucruri urâte, ci-și căuta de nevoile ei.
Pe lângă toate aceste necazuri, însă avea biata văduvă și o mare mîngăere, iar copilașii o mare bucurie: o capră frumoasă, cu un ied și mai frumoșel. Aceste două animale îi era toată averea lor în bătaura carei scumpă ca singura mîngăere a unui om nevoles și dragă ca lumina ochilor.

Într'o zi, așa cam pe seară, văduva venia de la muncă câmpului și ceva mai depărtător în urma ei un bățel mic, aducea capra și iedul de că.
Copiii cei mai mărișori rămăseseră în urmă să smulgă mohor, ca să albă căprița ce mîncă peste noapte. Copilașii însă mergea anevoe de tot: ba un spin îi dă la picior, ba rugii îi împedecau la mers așa că rămase în urmă de tot, cu toate chemările văduvei, care mergea de zor cu alți copilaș mic în brațe, care cam bonnav. Capra, cum e obicei

Priveliști Bucureșteni

— Mame —
Vi s'a întâmplat, fără înțelegere, să vă uitați une-ori batista, bastonul, umbrela sau — cel ce purtați — ochelarii? Unii merg cu zăpăceala atât de departe în cât pornesc la drum fără pălărie ori fără cravată.
Am văzut însă un caz la care nu mă așteptam, un caz rar. Eram într'o cofetărie cu un prieten poet.
Cum stam așa, observasem că, de la o vreme, amicul se tot uita într'o anumită direcție. Fără să vreau am întors și eu capul într'acolo: o eleganță blondă, în plete era ținta privirii stăruitorite a prietenului meu.
Doamna era frumoasă. Supt rochia străvezie de matase nu se ghicea, se vedea aproape un cap sculptural. Poetul nu-și mai luă ochii de la ea.

poetul, de și de fapt observase de mult și făcuse tot ce-i stă prin putința să ne atragă luarea aminte.
Cu tot dolul, cu toate că avea copilașii lângă ea, d-na noastră (e drept că nu era a noastră, dar poetul își și închipuise cam așa ceva) ne trimise printre niște gene lungi și dese, o privire de acelea care tulbură, care zăpăcește pe cei slabi ca și pe cei mai rezistenți: una din acele priviri în care femeia, fără nici o genă, bucură, se dă întreaga... Era frumoasă!
Asupra poetului își făcu' efectul. Eu însă, se vede mai puțin simțitor, continuam să observ, nu atât cu pașimă, cât de curiozitate: presimțeam că trebuie să se întâmple ceva cu ea. Cercetându-i mai îndrăzneț figură — încuragată de avansul ce ne făcuse: — nu știm cum îmi veni ideea că femeia asta n'a fost nici odată mamă! Nu, n'afost: mi se părea că insult mamele adevărate, punând-o în rândul lor.
Și, cu toate acestea, copila... Cel puțin așa vroia să pară.

După ce ne mai aruncă vre-o câte-va priviri la fel ca cea dintâi, respătite de alteie și mai elocvente ale poetului, se sculă pe neașteptate, plini enervată și eși repede — parcă urmărită de cineva, gonă jurcă!
Abea după ce dispăru pe ușe, observai că plecase săgard.
Uitase copila!
Iuri arunca ochii înspre fetiță: stătea liniștită. Privirea ei era tot visătoare, aceluș gând o preocupă: dacă din nou mâna albă, fină, diafană a celei duse ar fi trecut pe obragi palizi ori l-ar fi netezit părul, ar fi rămas același, mereu același. Ciudat copil!
Dar iată că ușa se deschise de perete, frumoasa blondă intră ca o furtună, gîfăind — parcă ar fi alergat o bucată bună — se repede ca o nebună la capilă, o strânge în brațe și o sărută în neștire:
— Inchipește-ți (?) să te uit, să te uit!!?
Să fi fost întradevăr mamă? Bine, dar între o umbrelă și un copil al tău este oare care deosebire? Afară numai

dacă acest copil nu este ca și umbrela: cumpărat.
Ni am uitat la fetiță. Obrăjii îi se colorase, supt apăsarea buzelor aprinse ale necunoscutei, părul îi dădea pe frunte într'o dezordine și mai încautătoare, numai privirea îi rămăsese aceeași: trudită, gânditoare, preocupată de ceva mai drag — ca de o mare teamă, sau de o mare rușine.
Iată-le eșind de mână. Plecăm și noi. Frumoasa blondă, cu fetița, o luă într'o direcție, urmată de poet, cu luti alta.
După ce merses o bucată, nu știa ce-mi veni în minte că întorsei capul în depărtare mi s'a părul că zăresc pe poet alături de tânăra mamă, discutând cu gesturi prietenești.
Dar poate că nu este atât de vinovată mama aceasta, cât cea adevărată, canală care își închiriază copil dezmățatelor de uită, ca să-și ascundă murdăria și boala, la adăpostul sufletului nevinnovat!
Const. Rileaf

Din toate

și, se mai oprea și pe marginea drumului și apuca de la o gură, de colo alta, și numai sunetul clopoțelului de la gât s'auzia ușor în urma văduvei.

Dintr'un lan de grâu însă, abură pe sus o ghivagă vijăind: un sgomot înăbușit, un belet scurt și un sunet mai tare de obicei: capra izbîta în frunte căzu jos ca să nu se mai scoale.

O umbră leși din lan, săvîrlă capra în mijlocul drumului, își luă ghivaga și se făcu nevăzută.

Toate acestea se petrecură destul de repede.

Văduva nemai auzind după un timp nici un sgomot în urma ei, se oprî, și se ulfa să strige băiețelul. Dar copilășul abia ajunsese și el, și când cădu cu ochii de căprîță în mijlocul drumului, cu ledul lîngă ea, crede că s'a culcat și o îndemnă să se scoale, că nu mai era mult până acasă. Dar capra — dormia înainte.

Atunci cercă s'o ridice. Nu putu nici el și nici capră nu voia. Atunci băiețelul s'apucă de strigat: Mamă, mamă! Ia vin încoace. Capra s'a culcat aici!

Văduvă când auzi și sări înima!

Ce fel de culcat să fie? Ori s'a îmbolnăvit ori ferească Dumnezeu și o fi scrântit vreun picior. Alergă într'un suflet. Decum o zări și pricepu: era moartă!

Incepu sărmana a se hodi și cu ea prinseseră a plînge și copilășii, pricepînd parcă nenorocirea ce-l lovise. Alături, un gospodar își mîntulise lucrul și se gătia de plecare.

Deși văzuse cum murise capra văduvei, dar diavolul puse stăpînire pe filma lui.

Trecu, îngânînd două-trei vorbe și strîngînd din umere plecă mai departe.

De alături eși și celalalt care scusesse capra, îngăima și el aceleași vorbe, strânse și el din umere, se mai miră că unul care se temea să nu fie bănuț și plecă.

În urmă, tocmai veniau și cei doi copii mai mărișori cu brațele pline de mohor vesel și nerăbdatori.

De-odată, văzînd pe mama lor stătută în loc și auzînd-o plîngînd, alergară într'un suflet.

Fîind mai mărișori, pricepură nenorocirea ce-l lovî, și lacrimii umede li curseră din ochișori de jalea caprei ce murise, singura lor avere și bucurie, de jalea ledișorului, de jalea bletei mînușă ce-și blestema zilele.

Așternură mohorul jos în o margine puseră pe dînsul capra moartă și într'un târziu plecară triști cu ochii în lacrimi.

În sara aceea, copiii s'au culcat flămânzi și cu lacrimii pe obraz iar văduva s'a pus să doarmă.

A pornit blata feroce în iadecată. Dar cei doi oameni îngeșii între ei jurară cu mâna pe sf-cruce că nu s'au nîmic de capra femeii.

Judecătorul închise procesul și femeia leși plîngînd și blestîmînd printre lacrimi: Să vă plătească Dumnezeu, că-l bun și mare și el știe toate...

Cei doi făptași, veseli că au leșit cu obraz curat, se opriră să facă cinste, cu un păhar-două de rachia.

Un păhar, domn, noștri, o

litră, apoi alta și alta la rând se amestecă bine și se prinseseră la gâlceavă, de la gâlceava la sfadă și de la sfadă la bătae în regulă. Pînă, palme și sudăliuri urse, grozav de urse, se auzeau și se vedeau între ei.

Deodată până să sară altii să-l despartă, un copil strălucî o clipă, și unul din ei se prăvăli într'un răcnet pe-o coastă într'o baltă de sîngă; celalalt zăpăcit ședea localul cu cușitul roș în mîna și se ulfa-proștit.

Dreptatea Dumnezeuască și pedeapsa jurămîntului strămb, trîuse pe unul în morănt și pe altul la ocnă; fapta rea a fost răsplătită!

Petru Gh. Savin.

Recunoașteri târzii

Numărul le Sămbătă 5 Noiembrie, al ziarului Bucureșten „Săgeătorul”, publică o scrisoare, prin care d. Alexandru Isăceanu face cunoscut marelui nostru învățat Nicolae Iorga descoperirea scriiturii de moarte și a casii, în care și-a dat sfîrșitul, în cea mai neagră sărăcie, la Palermo din Sicilia, istoricul nostru Nicolae Bălcescu.

Cei cari au declarat în fața autorităților moartea lui Bălcescu u fost... doi oameni, tovarășii umili ai ultimelor suferinți îndurate de bolnav. Cea din urmă locuință l-a fost un han, iar înmormîntarea lui s'a făcut în „cimitirul săracilor” într'o groapă înaltă cu niște nefericiți.

D. Isăceanu s'a rugat să i se ridice piatra, care lastupă acest mormînt fără nume și'n care fusese așezate spre vecnică odihnă și oasele acestui sărman străin, fra al țării noastre și unul din cei mai străluciți binefăcători, cu sînta și scrisul, al ei.

Lată cum e descris mormîntul desvelit: „Lăzari și umbre se jucas pe mormîntul de oase galbene ale străinilor, asupra cărora din abstracțiunii curului de Septembrie, se cobora o sărăcie și dărușă-lăcă binecuvîntare... Printre căpărășii de străji trecu un seapta, o ușoară lătră mînușă de neadorizitate văzari ale mării...”

Am rugat să mă se educe că va fi și în-am lăsat să călă peste mormîntul de oase ale săracilor... Poate că una din flori va fi scris și numele lui Nicolae Bălcescu...

Mi-am adus amînci amînci de lecția d-voastră dela Universitatea din Iași (în curînt de „istoria literaturii noastre” fînt de d. Iorga), m'am gîndit mult la noua și frumoasa noastră patrie și omăntele lui Bălcescu, scrisa departe de ea

— acum șaptezeci și mai bine de ani — mi-au venit pe buze: „Atunci așteptarea, visarea vieții mele se va împlini, atunci toți Românii vor fi una, liberi și frați! Voi Eu nu voi avea noroc a vedea această zi, deși eu asemenea am născut pentru dreptate și cel din urmă al meu cuvînt va fi încă un hîn jia, țara mea mult dragă!”

Se știe că Bălcescu a scris vestita sa „istoria Spanîilor sub Mihai Viteazul” — și nici n'a putut-o termina — cu multe chizuri, bolnav însă, dar însuflețit m'ren de gîndul de a fiuri neamului o măreață pildă morală.

El însuși ne spune: „Cu inima sfîșiată de durere, mă lupt cu o boală crudă și neîmbrîntă, cîntînd a cântîna timp asupra-i și a o întrece în înțelă, ca să pot lisa fraților mei aceste pagini ale viața părinților noștri și săz dînt de putere, mistuit prin sărăcie, ce le fac”.

D. Isăceanu propune ca hanul, în care a murit acest martir, să fie cumpărat de statul nostru și prefăcut într'un cîmin „Nicolae Bălcescu” pentru scriitorii și artiștii, cari vor avea nevoie să trăiască iarna la Palermo. De asemenea, propune să se ridice un monument pe mormîntul său, măcar, să se bată o plecă de comemorare pe oca, în care a murit Bălcescu.

Se vor face, poate, și acestea, dar noi spunem: recunoașteri târzii! Și nu ne gîndim atît în vremea, țărărie și neșigură pentru țară, în cari abia nișea literatură romîna s'n care chiar o valoare deosebită ca Bălcescu putra trece în îndestul de prețuită, căt ne gîndim la timpurile de-acum, cînd numai cei șireși în a face repede avere, prin orice mijloace, sau parte lacomă, la banurile vășii. Cei șireși, nu cei

mei banii și societatea, vîlăguită de ei, se prosternă totuși la picioarele lor și-l admiră. Iar, pe alături, trec, moșești și nebăgești la seamă, cei cari se gîndesc să muncească nu numai pentru ei, ci și pentru binele oștesc. Tîrziu, după moartea grăbită de suferințele lor nedrepte, atunci cînd opera lor începe să dea roade depăse și să strălucească, se întoarce lumea recunoaștoare către ei.

Vin recunoașterile tîrzii. Se fă discursuri și se ridică statui... Și în vremea aceasta, în țărîni petrezește hatul, nepășitor acum, al celui chinat în viață, fînd-că și scesese calea spinoasă a muncii vrednice și desinteresate.

Exemplul lui Bălcescu nu e singurul. În hînul nostru, acum nișuna oamnei trudeși să încă un bine — și nu-l observăm. Fîndcă ei sunt cei tăcuți și s'ar roși, dacă ar fi scoși la iveală. Reclama de toată mare nu e pentru ei, car' s'ar răvni niciodată la gloria sgomotoasă și deșartă a butoiului gol și rostogolit, din jabulă...

Dar, cu atît mai mult datorî suntem să-l cîntăm. Să-i cîntăm și să le sperăm viața, fîndcă, la urma urmei, făcînd-le lor bine, ne facem bine nouă înșine. Munca lor spornică e'n folosul nostru și deci, ea trebuie ajutată.

Și acești oameni nu sunt greu de găsit. Iată pe învățătorul, care abia se ține pe ei și familia lui din hîta sa lăfșoară și, totuși, rămîno credincios la postul lui și învață pe copilăși să scrie și să citească; iată pe funcționarul sărac care sămînește averea statului și nici nu s'atinge de ea; iată pe pingarul mîndru ce-și înceze țarina lui și pe ciobanul îngrijind cu atîta mîlă de oi, pentru ca ei să se folosească prea puțin de rodul muncii lor, căzut pe mîna speculanților; iată pe soldatul care se sacrifică pentru ca să-și opere țara și iată pe scriitorul, care și toarnă tot sufletul în slovele lui, ca să lădăm lumea spre bine...

Cîntați-l pe înceșta, unșivă cu ei în muncă, înkîntî-le truda, căci numai așa adevărata muncă își va revîrsa din plin binefacerile ei și lumea va păși mai departe pe drumul spre doctă țărărie a tuturor.

MOS NICU

CITITORII NOȘTRI, mai ales cei dela sale precum și meseriași și muncitori de orice fel, cari doresc a înființa orice fel de cooperative precum și îndrumări speciale, să se adreseze inspectoratul cooperativei din Transilvania și Banat, Str. Luaci 54, Cluj.

De vorbă cu cetitorii

Com. Galați Jud. Bistrița Năsăud. Plîngerea Dv. a fost înmînată dlui Petrini, la Ministerul Agriculturii, care a făgăduit că va lua măsuri ca dreptatea să vi se facă. Cum știm ca dl Petrini, e om al dreptății, bun român și neșovăinic în îndatoririle ce le are, nu ne îndoim nici o clipă că veși fi mulțumiți de măsurile ce va lua.

Diul Ioan I. Iovu. Ne-am adresat dlui Aurel Lepădatu care vă va trimite toate îndrumările de care aveți nevoie, dsa fîind în măsura a vă lămurii și trimite toate broșurile de care aveți nevoie.

Dau A. Tanasie Macis. „Cîntec de toamnă” s'a publicat. Versul dv. ușor ne place f. mult și mai așteptăm. Ne veși face plăcere dacă puteși să ne vizitați la redacție..

Dau Sorescu-Soare. Ai spus? De ce? Așteptam mai mult. Care-i cauza tăcerii? Și la urma acordului suficesc cu dl director al gazetei noastre credeam să vă avem colaborator activ.

Mai multor cetitori. Toate cererile dv. vor fi îndreptate la locurile în drept. Suntem la dispoziția sătenilor pentru a le da lămurire de care au nevoie în diferitele chestiuni ce na le pricep; și unde nu ne pricepem nici noi ue îndreptăm la cei ce știu, că aici îi găsim, cu gîndul de a vă fi folositori scutindu-vă de cheltuielile ce vi le-ar pricîni drumul. Nicoara.

Tezaurul nostru din Rusia nu mel este

D. Filaliș delegatul Romîni la Varșovia s'a întors în Capitală, d-sa a făcut următoarele declarațiuni:

Negocierile cu cari am avut onoarea să fim însărcinat să eguati pentru că delegatul rus a adus dela început în discuție chestiunea Basarabiei, pe care o numea chestiunea frontierelor romîno-ucrainene. Tezaurul nostru nu mai există. Rușii ne propum următoarea tranșacțiune: în schimbul recunoașterii alipirei Basarabiei din partea lor noi să rezuzăm la orice pretenție cu privire la restituirea tezaurului sau la facerea socotelilor. În plus ne cer peste toate dispozițiunile tratatelor existente să încheiem o convenție specială dela stat la stat cu privire la regimul minorităților ruse din România.

Am înțeles dela început că ținta principală urmărită deocamdată de guvernul sovietelor nu ar fi decât reluarea relațiilor diplomatice cu noi pentru instalarea unei comisii a lor în România.

Știința pentru popor

IGIENĂ ȘI MEDICINA POPULARĂ

Locuințele

Pentru a-și feri corpul de influențele vătămătoare ale schimbărilor de temperatură; precum și pentru a se apăra de animalele sălbatice, omul a căutat chiar de la începutul existenței sale să-și creieze sălășturi, numite *locuințe*. Acestea la început au fost cât se poate de simple, constând din scoarți de arbori, din pământ, apoi din bordeie, colbi și case, cari apoi s-au îmbunătățit din ce în ce mai mult, potrivit cu gradul de dezvoltare al omului și cu bună starea lui materială, case cari cu timpul pentru cei mari, cei mai privilegiați, s-au prefăcut în palate și castele.

În rândurile ce urmează vă voi ocupa de locuințele obișnuite și anume de alegerea și prepararea locului (a terenului, a solului), de modul lor de construcție și de orientarea lor.

Alegerea locului de construit nu atârână întotdeauna de om, care la orașe este silit să-și zidească casa unde poate. Dar pe cât este cu putință trebuie să căuțăm un pământ (teren) uscat și petros, ferindu-ne de terenurile cari sunt pline cu materii organice, precum sunt terenurile nivelate prin umplerea gropilor cu gunoale; să ne ferim de terenurile argiloase (cleioase), cari fiind impermeabile în apă, care prin evaporare umple de umezeală aerul care pătrunde în casă; să ne ferim de terenurile joase, mlăștinoase și umede, iar la trebuință să stabilim un sistem de canalizare sub casă și împrejurul ei pentru ca să asigurăm uscarea pământului.

La clădirea unei case trebuie să se aibă în vedere ca ea să nu fie umedă, căci umezeala este foarte rea pentru sănătate, dând naștere la dureri reumatice (reumatism). Pentru a ocoti toate acestea trebuie ca terenul pe care se zidește casa să se usuce prin canalizare, iar la trebuință casa să se ridice pe o pătură (un strat) de ciment sau de asfalt, care să oprească umezeala să se ridice în ziduri; să se așeze transversal la picioarele zidurilor niște straturi impermeabile de: ciment, asfalt, cărămizi vitrificate și găurite, etc.; să se așeze casa pe pînă bolțite; să nu se tencuiască casa până nu va fi bine uscată de soare; subsolarile nu sunt bune pentru locuit în permanență, ele vor putea servi numai pentru sălășturi (odăile de mâncare),

bucătărie, băi, etc., și nu vor avea niciodată mai puțin de un metru deasupra nivelului străzii, nici nu vor fi îndreptate spre miază noapte; mansardele de asemenea nu sunt bune de locuit din cauză că iarna sunt prea friguroase și vara prea calde.

Alegerea materialelor de construcție va trebui să se facă după cerințele igienei, iar niciodată după trebuințele economice. Oricare ar fi natura acestor materiale, ele trebuie să fie înainte de toate uscate și să nu primească umezeală, să fie rău conducătoare de căldură, și să nu ardă.

Pătura tare care nu crapă la ger și nu se cojește la secetă este cea mai bună pentru construit; apoi vine cărămida, care este bine arsă, tare, uscată și puțin poroasă; lemnul nu este bun, căci să crapă sub acțiunea alternativă a umezeții și secetii aerului, atrage tot felul de paraziți și este prea arzător, prin urmare de el ne vom servi numai la podul camerilor, afară de bucătărie și latrine, unde este mai bine să ne servim de ciment, asfalt sau bazalt, fiind mai ușor de spălat; în loc de lemn este mai bine să ne servim de fier la facerea grinzilor, căci fierul nu atrage umezeală, ocupă loc mai puțin și nu arde. Pentru acoperișul caselor mai bună este ardezia, țiglele și olanele, deși sunt mai grele decât galeșcana (piciuș), zincul sau arama. Acoperișul, în țările unde ploaia și vântul puțin se face drept, sub formă de terasă, la noi însă unde ploaia este dese și vântul abundent acoperișul se face înclinat, pentru ca apa să curgă cu înlesnire în jos la ghiaburi și burhan, cari duc apa departe de perete.

Zidurile trebuie să fie destul de groase, pentru ca să opere camerile de schimbările temperaturii din afară. Grosimea zidurilor externe trebuie să fie în raport cu înălțimea edificatului, mai mare la temelie; de obicei zidurile de piatră au o grosime de o jumătate metru, iar cele de cărămidă de 35 centimetri. Zidurile interne, cari despărțesc camerele, pardoselile, tavanul trebuie să fie impermeabile, să nu lase să treacă prin ele aerul stricat și să nu se îmbălescască de necurățenie. Tencuirea zidurilor să nu se facă până nu s-au uscat bine, lăsând să treacă cel puțin 30 de zile de la terminarea

zidurilor. Tencuirea se face cu var ordinar, cu var idraulic, cu ciment, cu asfalt, cu plăci de ardezie, etc.

După uscarea tencușii se face colorarea sau vopsirea pereților, cu var alb (văruire, spoire), cu substanțe colorate tapete în ape sau uleiuri. Aceste substanțe au ca bază plumbul, arsenicul, cuprul și zincul, din care cauză ele sunt primejdioase, atât pentru lucrătorii cari amblă cu ele, cât și pentru locuitori, producând otrăviri. Pereții se mai acoperă cu tapeturi făcute cu tot felul de desene și în toate culorile, cari cuprind plumb, arsenic sau cupru, din care pricină și ele sunt otrăvitoare. Tapeturile încărcându-se cu microbi trebuie curățite din când în când cu miez de pâine caldă, care are însușirea de a fi puțin umedă și lipicioasă, și prin aplicarea ei pe pereți se ridică toate necurățiile cu microbi cu tot.

În orașele mari, în clădirile cu mai multe etaje, s'au introdus ascensoarele, cari sunt foarte bune din punct de vedere igienic, căci scutesc pe om de urcarea scării, ceace la mulți produce greutate în răsuflare (gâfăire) și bătaie de inimă (palpitații), iar pe de altă parte ele înlesnesc omului de a locui în etajele de sus, unde are aer mai curat și lumină destulă.

O chestiune importantă este și orientarea casei, adică către care punct cardinal (apus, răsărit, nord sau sud) trebuie îndreptată fața principală. Această orientare atârână de clima și de vânturile obișnuite. Pentru ca o casă să fie sănătoasă trebuie ca soarele să o bată 3—4 ceasuri pe zi. Prin urmare, când auzim vorbi și putem noi să ne alegem orientarea, vom așeza casa cu fața spre răsărit sau spre apus, ori mai bine o față spre răsărit și cealaltă spre apus, când nu sunt alte case prea aproape. Căci, expunerea la miazănoapte (nord) este întotdeauna rece, camerele nu sunt vizitate niciodată de soare și primesc în schimb un vânt foarte rece în timpul iernii; expunerea la miazăzi (sud) este foarte plăcută iarnă, însă foarte supărătoare vara, afară numai de cazul când casa se găsește aproape de mare, unde înfinsul apei doborâște căldura zilei. Astfel expunerea la apus sau mai bine spre miazăzi-apus, este cea mai bună pentru camerele în cari familia petrece mai mult timp, cum sunt: camera de dormit și odaia de lucru, fiind în acest mod încălzit în o mare parte a zilei, deoarece primesc soarele în momentul când el atinge meridianul, pu-

ținând și bine aerul și răcorite dimineața;—expunerea la răsărit sau răsărit-miazănoapte este bună pentru salon, pentru odaia de mâncare (săritagele), bucătărie și celelalte.

Casa, odată construită după toate regulile igienei, nu trebuie locuită decât după ce s'a uscat pe deplin. Pentru ca o casă să se usuce bine trebuie să fie clădită numai vara, când evaporarea se face mai tare și mai puternic; să se ajute uscarea pe timpul verii prin deschiderea ușilor și a ferestrelor și prin ventilatoarele instalate în clădire. Astfel vom avea o casă sănătoasă, care ne va scuti de reumatism, dureri de cap, etc.

LOCUINȚA ȚĂRANULUI ROMAN lasă mult de dorit din punctul de vedere igienic, atât ca material de construcție, cât și ca fel de încălzit, de iluminat, de ventilat și mai cu seamă ca fel de întreținere a curățeniei. Un noroc însă are țăranul nostru, care îndreptă întrucâtva neajunsurile locuinței lui și acest noroc este că la țară (în sate) nu este îngrămădirea dela orașe, casele sunt mai rare, mai depărtate unele de altele, așa că au spațiu și aer mai mult, ceace le îmbunătățește mult starea de sănătate.

DR. VASILE BIANU
Autorul Dicționar. Sănătății

Avortul la animale

— Stărpirea —

Semnele care prezic avortul diferă după specie (capă, vacă sau oaie) precum și după rasă sau temperament, precum de asemenea și după cauza care a dat loc avortului mai sau seamă după iaza în care se găsește animalul cu avortul, adică în câte luni de sarcină sunt. Avortul poate fi foarte ușor, însă poate fi și foarte greu și între aceste două extremități sunt o mulțime de variațiuni.

Avortul cel mai ușor este în prima jumătate a perioadei de gestație (adică în prima jumătate a timpului cât trebuie să poarte puțul în burtă). Ca semn avertizătoare ale avortului ar fi următoarele care ar apărea cu 2—3 ore înainte de avortul: O ușoară umflătură la fătătoare din care s'ar scurge un lichid lipicios, precum unul cu seamă „săpătura flancului” pare mai adevărat.

Cele mai adese ori însă stărpirea se produce deodată, darea afară a avortului provoacă niște dureri foarte mici, care abia le simt femelele, care încep să întocmai ca și când s'ar bălba, fără să se producă nici un fel de turburare în organism, și cele mai de multe ori nici chiar cei ce sunt puși să le îngrijească la pășune nu observă momentul stărpirii, căci starea generală nu este cătuși de puțin influențată. Dacă avortul se întâmplă noaptea în grajd se găsește avortul dimineața la spatele femelelor, care nu au nici un fel de turburare căci instinctul de numă nu apare în cazuri de avort.

În alte cazuri însă Avortul este greu și atunci se arată prin următoarele semne: Feurdele sunt neliniștite și se vede că suferă, suferință care o face să se vadă prin gemete, re-

lază mâncarea, iar vaca, capra și oaia încetează să rumege. Mușchii de pe crupă se lătesc (par mai mici) fătătoarea se umflă și din ea se scurge un lichid mucoș galben sau amestecat cu sânge, care miroase foarte urât când puțul este mort, în același timp țățele se umflă toamă ca la naștere. Aceste semne se observă mai bine cu cât animalele erau mai aproape de naștere.

Donă sunt îngrijirile principale care trebuie să le dăm animalelor în cazuri de avort.

Întâi, dacă la animalele însărcinate se observă o neliniște nemotivată și ne este lesnă de o stărpeală, se scoate din locul unde se ține de obicei, se duce într'un adăpost unde să se liniște și i se face fricțiunile ușoare cu șomologul de pas pe ambele părți ale burtii (foalele).

Pe țale și pe burtă i se băgă săculețe cu floare de fân fiartă sau cu sămânță de în fiartă. Dacă totuși eșecurile continuă este bine a se chema veterinarul căci sunt și alte mijloace care se pot întrebuința pentru a împede stărpirea, însă pe care nu le poate face decât omul de meserie.

Dacă însă nu s'a putut împede stărpirea atunci cel puțin să fim cu atenție ca femelele să lepede casa fătului (copilului) pentru a nu o expune la alte boale.

Deci, fiți blânzi cu animalele însărcinate. Nu le munciți peste măsură. Feriți-le de răceală și hrăniți-le bine, pentru a nu le face să se stărpească.

Veterinar-Col. OPRESCU

CITITI ȘI RASPANDITI ziarul vostru „CULTURA POPORULUI”, ce trăiește numai prin Voi și pentru Voi.

Istoria — Tara — Legendele noastre

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Așezarea altor neamuri printre Români Turcii

Populațiune turcească avem astăzi în Dobrogea veche (județele Constanța și Tulcea) în număr de numai câte-va mii, apoi în Dobrogea nouă (județele Durostor și Caliacra) mult peste o sută de mii. Turcii aceștia sunt coloniști vechi în Dobrogea. Până în 1878, când Dobrogea stăpânită odinioară de Mircea cel Bătrân, a fost realipită de patria veche, și în județele Tulcea și Constanța au fost Turci mai mulți. Indemnați de agenți ai guvernului turcesc, mulți au emigrat de acolo în Asia Mică, unde o parte mare din cei vrăstnici s'au prăpădit din cauza climei, cu care nu s'au putut obișnui.

În fostele principate române, Moldova și Muntenia, Turcii nu au fost niciodată așezați în număr, ca să poată forma cel puțin un sat. Toți Românii români, cari se văzuseră nevoiți să încheie tratat de închinare față de Turci, s'au îngrijit, ca între condițiuni să fie cuprinsă și aceea, că Turcii să nu aibă voie a se așeza pe pământul românesc în mod statornic. Condiția aceasta au respectat-o și Turcii. Mai târziu însă, ca să poată stăpâni și stoarce mai ușor cele două țări românești, cari erau magazia, din care se aprovizionau, Turcii au ocupat cetățile românești de pe lângă Dunăre și până în sudul Basarabiei: Turnu Măgurele, Ghiurgiu, Brăila, Galați și Cetatea-Albă, chiar și Hotinul în nordul Basarabiei, în cari au așezat nu numai garnizoane turcești, dar chiar și populație civilă turcească. Dar acestea erau acum proprietate turcească. Ce privește celalt teritor, se respectă vechile hotărâri ale tratatelor. Turcii, pe cari îi găsim mai târziu amintiți ca petrecând în România, sunt veniți pentru afaceri comerciale sau mai bine zis de jefuire.

În epoca cea tristă a domniei fanariote (greccești), nu era lucru rar, ca Turcii din Constantinopole să împrumute cu bani sau să sprijinească altminteri pe câte un grec fanariot, ca să ajungă la domnie în Moldova sau Muntenia. Dacă reușia Fanariotul, Turcul venia cu el în țară, ca să fie sigur, că-și va scoate banii împrumutați. Se înțelege, că acești bani nu-i scoatea dela datornicul grec, ci de pe nenorociții țărani români, pe cari știa să-i jefuească cu ajutorul administrației fanariote și fanariotizate. Nu e deci mirare,

dacă, mai ales în secolul al 18-lea, întâlnim Turci arendași, apoi, în Moldova, și Turci cari aveau herestraie (joagăre). Prin țară umblau și negustori turci. Dar gâmbie sau moschee (casă de rugăciune) mohamedană nu a fost niciodată în România, cum au fost în orașele ungurești din mijlocul fostei Ungarii timp îndelungat. Cât de mult s'au ferit Românii de încuibarea Turcilor și de improprietărirea lor se vede și de acolo, că și la finele secolului al 18-lea știu să scoată dela Sultanul din Constantinopole un firman, prin care se hotărăște, că Românul, care trece la legea lui Mohamed (se întâmplă uneori) nu poate moșteni averea părinților săi, care trebuie să rămână rudeniilor creștine. Iar când, în acelaș secol, câțiva Turci ajung arendași și chiar proprietari de moșie în România, o poruncă dela Constantinopole îi silește să plece din țară și să nu mai stăpânească nimic.

Pe cât de potoliți și de buni cetățeni români sunt Turcii noștri de astăzi, pe atât de neplăcută e amintirea lor în trecutul neamului nostru.

Tătarii avem azi în Dobrogea mai multe zeci de mii. Ei nu sunt bășinași, fiind coloniști abia după anul 1856, în urma războiului dela Crimeia, în care Rușii fuseseră bătuti de Francezi, Englezi, Turci și Italicul.

În documentele noastre găsim însă amintire de Tătarii din vremurile dinainte de Ștefan-cel-Mare. Era atunci obiceiul ca prisionerii să fie prefăcuți în robi, cum făceau Turcii și Tătarii. Dar și Moldovenii, pe Tătarii prinși îi făceau robi și-i dăruiau mănăstirilor. Așa primește la 1428 mănăstirea Bistrița douăsprezece bordeie (a-decă familii) de Tătarii, iar la 1466, Ștefan-cel-Mare dăruiește mănăstirea Fobrata între alte multe și un Tătar „al nostru de casă”, anume Tătarul Dumitru cu femeea și copiii și toate ale lui. Se vede, că Tătarii din Moldova se găseau în starea socială a țiganilor și că erau botezați. Azi au dispărut, fie că s'au contopit cu Țiganii, fie chiar cu Românii. Numai numiri topografice mai vestesc existența de odinioară a lor pe pământul Moldovei.

A fost însă o parte mică a Moldovei, anume partea cea de miazăzi-răsărit din Basarabia, în care se așezaseră Tă-

tarii în număr mai mare. Partea de miazăzi a Rusiei era străbătută de Tătarii, cari ajunseseră sub suzeranitatea Turcică. După ce Turcii puseseră mâna pe cetățile moldovenesti Chilia, Cetatea-Albă și Tighina, în ținutul acestora numit Bugeac se așezară și Tătarii. Ei formau aci patru tabere mari, trăind mai mult din jefuirea vecinilor. Într'aceea Rusia, începând dela Țarul Petru cel Mare, înainta tot mai mult spre Marea-Neagră, iar Tătarii începură să se strângă tot mai mult în Crimeia. încă din anul 1759, hanul tătarăsc Crim-Ghirai a scos din Bugeac o tabără mare și a condus-o în Crimeia, iar la anul 1770, cuprinzând Rușii cetatea Tighinei, au silit peste 12000 de Tătarii să plece în Crimeia.

La anul 1806, Rușii începură un nou război cu Turcia, terminat la 1812 cu răpirea Basarabiei. În timpul acesta nu se mai aflau în Bugeac decât vre-o cinci mii de Tătarii, cari și ei au fost siliți să plece în Crimeia. În locul lor au venit din Turcia și Bulgaria și Găgăuții, din Rusia Cazaci, iar mai târziu și Germanii, împes-trițând astfel această parte a vechii Moldove cu neamuri străine.

Un neam deosebit de oameni sunt Găgăuții. Ei se găsesc în număr mai mic în Dobrogea veche, apoi în cea nouă (Cadrilater) pe lângă Balcic și Cavarna și în număr de vre-o 30.000 în Basarabia de miazăzi. După înfățișare, ei sunt înrudiți cu Tătarii și cu Turcii, vorbesc turcește, dar sunt creștini ortodocși. Dacă dai în vorbă cu unul din ei, cum se face de ei, creștinii fiind, au ca limbă maternă pe cea turcească, își răspunde, că strămoșii lor ar fi fost Greci. Un Pașă turcesc a vrut să-i știească sau să treacă la legea lui Mohamed sau să se lapede de limba grecească. Ei au ținut mai mult la legea creștinească, decât la limba lor maternă, de care s'au lăpădat adoptând limba turcească.

Aceasta e o legendă. De fapt ei sunt o rămășiță din poporul cuman, care locuise pe vremuri prin Moldova numită într'o vreme chiar Cumania. O seminție de Cumani se numea Uzi și dela aceștia le-a rămas numele Găgăuzi, Găgăuți. Aceștia, rămânând în număr mai mic printre creștini, au primit și ei legea creștinească, păstrându-și însă limba. Dar despre limba cumană se știe, că era aproape ca și cea turcească. Ajungând apoi sub stăpânirea Turcilor, limba Găgăuților s'a contopit cu totul cu cea turcească.

VICTOR LAZAR

Strămoșii noștri

(Urmare)

Dobrogea s'a înălțat un monument falac spre amintirea acestor fapte. O parte a zidirii se vede încă lângă satul Adam Clissa, iar pietrele cu deseneuri săpate, cu arătarea celor petrecute în războaiele dacice, au fost duse la București.

Poporul dac se împuținase mult în urma celor două războaie atât de omorâtoare. Mulți Daci pieriseră în luptă, apărându-și cu îndârjire pământul strămoșesc, alții iarăși se omorâseră singuri, ca să nu cadă în mâna dușmanului, iar dintre cei rămași vii, unii fugiseră peste hotare, iar alții prin pădurile Carpaților. Au rămas însă destul de mulți prin vechile sate dacice, pe care Romanii, oameni cumiți de altfel, le cruțaseră, după ce oastea dacă fusese sfărâmată.

Pentru a se putea însă folosi de bogățiile acestei țări, Traian hotărî să se aducă populație din toate părțile împărăției romane. Și alături de Daci supuși stăpânirii sale se așezară plugari harnici, muncitori pricepuți la săparea minelor (băilor) de aur, sare și fier, negustori și meseriași iscusiți, veniți din toate țările supuse Romanilor și vorbind cu toții limba latină (romană). Pe toți aceștia îi numim coloniști, iar așezarea lor *coloniizare*. Poate că unii dintre Romanii aceștia erau încă de pe atunci creștini.

Și pe lângă satele Dacilor, în care trăiau acum și plugarii romani, se ridicară ca din pământ târguri și orașe mari, asemănătoare cu cele romane, cu temple (biserică păgâne), școli, teatre, băi case mari și frumoase. Drumuri largi și bine petruite, făcute de soldații romani, duceau până în colțurile cele mai îndepărtate ale țării. Mai multă lume însă, cu sate și orașe mai dese, se strânse în partea de răsărit a Bănățului, în Oltenia și în Transilvania de apus. Cele mai vestite orașe erau vechea capitală a lui Decebal, Zerna-zegetuza (astăzi Grădiștea, în țara Hațegului), Apulum (astăzi Alba Iulia), Potissa (astăzi Turda), Napoca (Cluj de astăzi), și altele.

Armata romană era împărțită în mai multe locuri și avea lagărele sale întărite, în jurul cărora soldații bătrâni liberi (veterani), însoțiți de obicei cu femei dace, întemeiau sate și târgușoare, unde trăiau înalță cu negustorii și plugarii romani și daci. Iar Dacii aceia, cari fugiseră, văzând că o înșe și că Romanii trăiesc în pace cu Dacii rămași pe loc, începură a se coborî și ei din

munți. Trăind laolaltă fură siliți a învăța limba latină și pe încetul se deprinseră a lua unele din obiceiurile și portul Romanilor, ba chiar și nume de ale acestora. Fiind nevoiți să slujească în armata romană, se simțiră din ce în ce mai mult Romani. De sigur însă că și Romanii luară multe lucruri dela ei. Așa, de pildă, numele unora dintre apele Daciei, pe care le-am moștenit și noi, precum: Oltul, Prutul, Argeșul, Mureșul, Someșul, Bărzava din Bănat.

Dela anul 106 și până la 270 după Christos, Dacia a rămas supt stăpânirea romană. Locuitorii ei se simțeau fericiți că se numeau Romani, la adăpostul puternicei oștiri romane. Dacii se amestecară cu toți între Romani. Se lucrau cu hărnicie ogoarele, care rodeau cu îmbelșugare, se scoatea din munți aur, sare și fier și se zădea mereu în Dacia numită pe vremea aceea Dacia fericită.

La fiecare pas ne întâmpină urmele muncii acestora rodnice a strămoșilor noștri Daco-Romani: bani vechi romani, tot felul de oale de pământ și chiar de metal și de sticlă, pietre scrise în latinește, cărămizi mari și cu mult mai tari ca cele noastre de acum, drumuri folosite și astăzi prin unele părți, dărâmaturi de case mari și de cetăți. Ridicături de pământ și șanțuri adânci, numite la popor *troiana*, păstrează încă viu în sufletul nostru numele celui ce a pus începutul tuturor acestor lucruri și mai presus de toate începutul *alcăturii poporului românesc*.

La temelie obârșiei noastre stau aceste două neamuri, pe care le-am văzut întâi răzbindu-se pe viață și pe moarte și în urmă muncind alături pentru înflorirea pământului acesta al țării noastre, pe care ni l'au lăsat ei ca moștenire sfântă.

Prin vinele noastre curge sânge dac și roman; vitejia, dragostea de țară, setea de libertate a noastră sunt însușirile frumoase ce ni le-au dat Dacii, iar mîntea ageră, hărnicia și supunerea față de legile țării amintește pe Romanii cei puternici.

Să fim mândri de asemenea strămoși și să le cinștim aducerea aminte.

G. G. MATEESCU.

Acel ce răspândește ziarul Cultura Poporului împlinesc o datorie de bun Român.

Cronica săptămânii

Din lăuntrul hotarelor

Situația politică se menține schimbătoare. În ajunul redeschiderii parlamentului două chestiuni neliniștesc poporul: retragerea opoziției din sfatul țării și greutățile nenumărate economice și financiare care duc la ruina comerțul și industria țării.

M. Sa Regele a continuat cu ascultarea diferiților fruntași ai țării asupra rezolvirii greutăților zilei. De asemenea a primit mai multe delegațiuni între cari acea a băncilor mari care l-a rugat să intervie pentru îndreptarea valutei, adică pentru creșterea valorii banului românesc peste hotare. S-au propus astfel o serie de măsuri menite să aducă îndreptarea și guvernul este ținut să le aducă la împlinire.

În privința crizei de guvern d. Averescu a arătat într-o cuvântare ținută în fața deputaților și senatorilor din partidul poporului că de așa ceva nu poate fi încă vorba deoarece ministerul se bucură de încrederea deplină a M. Sa Regele și a țării. Pe de altă parte partidele din opoziție susțin că guvernul trebuie să plece, țara având nevoie de o nouă stăpânire pentru a se putea reorganiza.

Această nouă stăpânire ar fi formată dintr-o tovarășie a „Partidelor Unirei”. În acest scop se zice că un acord, adică o înțelegere s'a statornicit deja între Partidul național din Ardeal condus de d. Maniu, și Partidul Liberal-Național din vechiul Regat condus de d. I. I. C. Brătianu, ca acestea împreună cu grupările mai mici adică „Partidul Democrat al Unirei” condus de d. Nistor în Bucovina și cu gruparea țărănistă din Basarabia condusă de d. Inuleț, — toate la un loc să ia conducerea țării într'un apropiat viitor. Este deci o luptă politică de o deosebită importanță, care azi, se apropie de sfârșit, într'un fel sau altul, nefiind ne dat nouă, cei ce nu ne ocupăm cu politica, să facem proorocii asupra victorioșilor și învinsilor de mâine.

Un lucru putem însă spune: M. Sa Regele în nenumărate rânduri și-a exprimat dorința ca în fața greutăților nemăpomenite ale vremii, toți bărbații politici să se unească uitând deosebiri de partid, pentru a asigura binele țării. Sperăm că această dorință să se împlinescă, toți fruntașii vieții politice dându-și mâna pentru a salva patria amenințată cu ruina.

Situația economică și financiară este deosebit de tristă. Producția țării se menține mult inferioară nevoilor în-

terioare și de export. Grânele deși s'au făcut în mare cantitate n'au putut fi exportate la timp și azi, în Noiembrie, abia un vapor cu grâne a fost trimis peste granițe, când în timpuri obișnuite exportul începea din Iulie. De asemenea din cauza greutăților de transport, nefiind vagoane îndestulătoare, exportul de vite nu s'a putut face. Prețurile au scăzut, vitele sufăr de foame; țărănimia a păgubit mult. În aceste condițiuni ne închipuim că dacă nici un ban nu intră în țară în schimbul produselor noastre, fiecare zi ne face tot mai săraci fiind nevoiți să dăm tot mai mulți bani peste granițe pentru cele trebuincioase vieții noastre. Țara cheltuește astfel mai mult decât câștigă și nu este lesne de văzut unde am ajuns cu această nesocotință: azi leul nu mai valorează decât 9 centime, adică 9 bani francezi.

În legătură cu greutățile acestea, trebuie să notăm Krach-ul adică falimentul uneia din cele mai mari bănci din Capitală, „Banca Națiunii”, ce nu a mai putut face plățile. Cu toate încercările făcute această Bancă n'a mai putut fi salvată și administratorul ei prințul Ghika Comănești, dintr'o veche și cinstită familie moldovenească, s'a sinucis de desnădejde în fața dezastrului de care desigur nu el era vinovat.

Îndreptarea acestei stări de lucruri nu o putem aștepta decât în măsuri chibzuite luate de guvern, după hotărârile specialiștilor pricepuți și în munca harnică a întregii națiuni.

Camerile de comerț din întreaga țară și delegații marilor bănci din București au avut mai multe consfătuiri în cari au hotărât măsurile ce trebuie cerute guvernului. Astfel între altele moșionea Camerilor de comerț și industrie, — cari știut este că reprezintă voința negustorilor și fabricantilor, — cere să se înceteze risipa banului public, să se înceapă o politică de economii, să se schimbe impozitele noi prea apăsătoare pentru negustori și industriași, să se îndrepte starea transporturilor făcându-se noi trenuri de marfă. Delegația marilor bănci, care a fost primită la M. Sa Regele, a cerut să se oprească imediat orice import, să se reglementeze exportul, adică trimiterea mărfurilor în alte țări, să se desființeze societatea „Syndex” care a creat un monopol asupra grânelor, numai ea având dreptul de export. În sfârșit delegația a cerut să se creeze un curs for-

țat al leului pentru plata datoriilor pe cari negustorii români le au în străinătate, adică prin lege să se fixeze valoarea leului nostru în mod obligator pentru toți; de asemenea s'a cerut ca băncile străine să fie impiedicate să-și ridice depozitele pe cari le au în lei în țara noastră, pentru a nu strămtora astfel băncile românești.

În legătură cu această cerere, trebuie să arătăm că de curând s'au stabilit în țară, profitând de scăderea valorii banului românesc, nenumărate bănci străine cari ca niște păsări de pradă caută să profite de toate neajunsurile și greutățile ce le îndură, românii, pentru a pune mâna pe întreaga avuție a țării. Aceste bănci străine încearcă între altele să provoace panică pe piață spre a înrăutăți încă situația și a nenoroci poporul. Vedem deci că măsuri de constrângere se impun spre a tăia îndrăsneala străinilor și guvernul desigur le va lua, considerând mai ales faptul că sub denumirea de bănci aliate se ascunde în realitate capitalul maghiar-german, care a avut nerușinarea să așeze în centrul Bucureștiului chiar o mare bancă cu personal în întregime unguresc.

M. Sa Regele a ascultat cu bunăvoință delegațiunile arătate mai sus și a promis urgente măsuri de îndreptare. Apoi, în aceeași seară a fost chemat la palat d. General Averescu care aproape două ore a discutat cu M. Sa Regele situația economică și financiară. Se pare că s'a luat hotărârea ca toate cererile băncilor și camerilor de comerț să se admită.

Mișcarea culturală în ultima săptămână n'a înregistrat fapte deosebit de importante, în afară de împărțirea celor 126 le biblioteci populare la Sighișoara, unde a asistat A. Sa Regală Principele Carol și d. ministru de culte Oct. Giga.

Biblioteca este desigur mijlocul cel mai bun de-a răspândi învățăturile în popor. Serveste tuturor acelor ce voiesc să completeze cunoștințele lor de specialitate, adică de trebuință meșteșugului lor, cât și celor ce voiesc să cunoască marii scriitori ai neamului, poezii cari au cântat suferințele și bucuriile poporului, din timpurile vechi și până azi...

Gustul de citit trebuie din școala primară înfipt în sufletul copilului. El este unul din cele mai bune unelte ale culturii unui popor. Din nenorocire neamul nostru n'a avut la îndemână, fie din cauza sărăciei fie din a asupririlor vrăjmașe, bibliotecile de trebuință formării gustului de citit. Astfel în multe locuri vedem

oameni în toată firea mergând mai degrabă în cafenea sau în crâșmă decât în bibliotecă. Pătura înțeleaptă a satelor trebuie să lupte cu această vrăjmașie pentru siovă. Ea trebuie să propovăduiască nu numai înființarea bibliotecilor populare dar să infiltreze în sufletul copiilor ca și a bătrânilor gustul de citit.

Un sat e cu atât mai cult iar învățătorul și preotul cu atât mai de laudă cu cât registrul bibliotecii e mai plin de semnăturile cetitorilor. Înțelegem mai bine aceasta, dacă ne amintim că în București chiar, de curând, s'a închis o mare bibliotecă din cauză că nu era vizitată de cetitori... Pentru un popor tânăr și cu un mare viitor această lipsă de dorința de a citi este o rușine. Luminătorii neamului trebuie să lupte din răspuțeri contra ei.

De peste hotare. — Cântând în jurul hotarelor României observăm o stare de liniște cu care de mult nu mai eram deprinși. Dușmanii noștri, între cari ungurii bulgarii, și rușii ocupă primul loc, istoviți de trecutul război și de luptele din lăuntrul hotarelor lor, nu se mai gândesc să ne atace. Desvoltarea pașnică a României este asigurată pentru mult timp.

Pericolul bolșevic a trecut. O ultimă descoperire a siguranței generale a Statului a dovedit că atentatorii dela Senat a căror victime au fost bunii români Episcopul Radu și ministrul D. Greceanu, sunt două unelte ale bolșevicilor ruși, doi evrei, în tovarășia mai multor ticăloși de neam străin. Cu acest prilej s'au găsit și registrele cari dovedesc că guvernul bolșevic dela Moscova a cheltuit 200 milioane lei pentru a deslănțui prin uneltele sale bolșevismul în România. El n'a reușit însă decât să corupă câte-va suflete pierdute.

— În Ungaria nereușita aventurii lui Carol de Habsburg a adus arestarea tuturor oamenilor politici cari l-au ajutat și un lung proces e pe cale să înceapă.

— În Bulgaria mai multe atentate au silit guvernul să ia măsuri de pază pentru a feri pe viitor țara de tulburări.

— În Polonia criza economică se agravează mereu. Iarna a venit și visteria statului e goală, provizii sunt puține iar poporul e cu totul sărăcit.

— În Austria guvernele se schimbă dar lipsa rămâne, căci stăpânirea nu poate îndrepta nimic acolo unde țara e săracă și poporul descurajat.

— Franța a început din nou să amenințe pe Germania din cauză că aceasta nu dă despăgubirile de război ce trebuia

să le plătească. În politica ei nu este însă ajutată puternic de Anglia care este supărată de tratatul făcut de curând între Franța și Turcii naționaliști a căror guvern e la Angora. În adevăr prin acest tratat se rezervă Franței diferite concesiuni în Asia-Mică, fără a se ține seamă de interesele Angliei. De altfel și Anglia a procedat cam la fel cu celălalt guvern turc, dela Constantinopol.

— Grecii, între Francezi și Englezi, ca între ciocan și micovală, după ce au fost învinși de turci, caută acum prin ministrul lor Gumaris, să convină pe aliați să intervie cu hotărâre pentru încheierea păcii.

— Albania a fost învinsă, ca toată dreptatea ce o avea, Conferința ambasadurilor, un sfat de pace, hotărând „rectificări” de frontieră în favoarea Jugoslaviei, — adică răsturnând ținuturi albaneze și dându-le sârbilor.

— La Washington în America s'a deschis „conferința dezarmării” un sfat la care iau parte toate marile puteri în scop de a hotărî încetarea pregătirilor militare. Cu privire la acest fapt, Lloyd George, primul ministru englez, a declarat că este cel mai important fapt din câte a avut omenirea, fiind ca un „curcubeu ce anunță pacea pe vecie”.

Dea Dumnezeu să fie astfel...

— BUCIUM —

INFORMAȚIUNI

Din faptele nobile ale Familiei noastre Regale

Apelul Domniței Ileana

Venți copii să ne jucăm un joc nou. Cel mai frumos din jocuri De-a Crucea Roșie, Crucea Roșie a noastră a copiilor.

— Eu știu.

Maș întâi să-mi scrieți, toți, din toate colțurile țării noastre. Să-mi spuneți cum vă chiamă și unde se deș și ce faceți.

Apoi am să chem, într'o zi pe cei din București.

Și în celelalte orașe, alți copii vor face la fel și se vor pune în legătură cu noi cei din București și dacă se va putea astfel și la sate ar fi și mai bine!

Vom scrie și copiilor din alte țări, ca să învățăm și noi dela ei și ei dela noi!

Să fim mulți, mulți, cât mai mulți. Pe fiecare an să dăm, cum vom putea, cerând dela părinții noștri, (sau din banii economiști de noi) câte un leu câte doi, cei bogați mai mult și averi să strângem bani, a-

Publicitatea Culturei Poporului

poi îi vom da Crucei Roșii, zelei mari, că ea știe ce să facă cu acești bani și dacă ar mai fi vreodată alt război să ajutăm și noi pe soldații noștri și să le mângâiem copiii, cum au făcut cei mari.

Și vom face și altele multe. Am să vă spun când veți veni.

Nu e așa că e frumos jocul? Acum numai să-mi scrieți ca să începem jocul cât de curând.

Vă îmbrățișez și vă sărut.

Ileana, Domnița României

Apelul Crucei Roșii, filiala Cluj

Crucea Roșie Română, fil. Cluj în urma Apelului Domniței Ileana organizează o colecție printre copii la toate școlile din loc, cerând câte 1 leu de la fiecare copil în favorul copiilor tuberculoși. Când aducem aceasta la publicitate, rugăm pe toți părinții ca în ziua de 18 Noembrie a. c. să pună la dispoziția copiilor lor acel 1 leu, care destinat pentru copiii slabi, venind din mâini fragede către tovarăși suferinzi va înfăptui cea mai îndușoasă acțiune a milostivirii creștinești.

M. Suciu, secretară Sidonia Docan, președintă

Războiul greco-turc

Atena, 11 Noembrie. — Pe frontul Dorileo, în fața sectoarelor Pursak și Karstkat, mișcare de trupe inamice și schimb de focuri de infanterie. Rare focuri de artilerie de o parte și de alta în regiunea Tsaridgea. Pe frontul Afion Kara Hissar pe la orele două sprezece un aeroplan inamic a apărut asupra liniilor noastre la Akar.

Comisia agrară

Au fost numiți în comisia agrară pentru Ardeal: dr. Aurel Cioban, S. Moldovan, dr. Octavian Vasu, Emil Petrin, Nicolae Savu, Porușiu, Șerban și Schueler.

Pentru funcționari

Dr. Ioan Paul, medic dentist, Cluj, str. Eminescu (fosta Fădrucz) 8. Consultă 11—1 și 3—7. Reducere 30% pentru toți funcționarii publici și particulari, precum și familiile lor.

Ex-regele Carol a sosit la Madeira

Paris. — Fosta familie regală ungară a sosit în orașul Funchell din Madeira unde își va petrece exilul.

BANCA ROMANEASCA

SOCIETATE ANONIMĂ

Capital Social 160,000.000 Lei

Sediul Central: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălti, Brașov, Bazargic, Chișineu, Cernăuți, Constanța, Galați,

Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă.

BANCA NAȚIUNEI

SOCIETATE ANONIMĂ

CAPITAL SI REZERVE LEI 175.000.000

BUCUREȘTI

OLEA VICTORIEI 98 (Piata Palatului Regal)

BĂNCI AFILIATE: LONDRA, PARIS, MILANO, VIENA, BRUNN (Cehoslovacia etc.)

cum și în principalele orașe din țară.

Execută orice operațiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secțiuni și mărfuri. — Efectuează plăți și încasări. Emite ocouri și scrisori de credit în țară și în străinătate. — Primește depunerile spre fructificare. — Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

Publicațiune

Regimentul 17 Vânători cu reședința în Garnizoana Zalău Transilvania are nevoie, că în conf. cu ord. M. R., No. 37575/921, de un maistor Croitor și Cîsmar cu solda de submaistor clasa III, plătiți cu solda de Plutonieri, plus toate drepturile unui reangajat ca: lemne, gaz și celelalte articole prevăzute de legea de reangajare. Cei ce doresc a ocupa aceste posturi vor înainta actele de urgență la reședința de mai sus.

p. conf. adjutantul Reg. Locot. Stancu

Aplicarea reformei agrare

La resortul agriculturii din Cluj lucrează o comisiune de experți, care discută modalitățile de aplicare a reformei agrare în Ardeal, în legătură cu regulamentul legii agrare apărut zilele acestea în „Monitorul Oficial”.

Demisia guvernului maghiar

Budapesta. — Consiliul de miniștri maghiar a hotărât azi să demisioneze. Miniștrii au semnat cu toții procesul verbal de demisionare.

Pentru militari, primari, învățători etc.

Istoricul luptelor neamului românesc din zilele de glorie ale anilor 1916—1919, au fost trecute la nemurle în cele trei hărți lucrate înlocuri de Dl. General C. St. Amza, și care se găsesc de vânzare la Ad.ția ziarului „Cultura Poporului” numai cu 6 lei bucata (plus porto).

Aceste hărți nu trebuie să lipsească din casa oricărui bun român. Prin ele putem vedea cum s'au desfășurat luptele la Tisa și ocuparea B. Pestei; variațiunile teritoriului stăpânit în timpul războiului, și istoricul grafic al războiului. Poate hărțile sunt însoțite de date istorice.

BANCA CENTRALA

Pentru industrie și Comerț s.p.a.
Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).

Capital social Lei 50,000.000 deplin vărsat

Sectia de Bancă ● Sectia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hăjeș, Satu-Mare, Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga și Viena.

ANUNCIURILE și RECLAMELE se primesc la Agenția „Soarele” Cluj, Strada Iuliu Maniu, 3